

A NIMDOK 1968. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

Aranyossy Árpád

NIM Műszaki Dokumentációs és Fordító Iroda

Irodánk az 1968-as évben, a korábbi években kialakult gyakorlatnak és a jelentkező információs igényeknek megfelelően teljesítette a műszaki-gazdasági tájékoztatási tevékenység körébe tartozó szolgáltatásait. Az Iroda törekvése arra irányult, hogy - az adott kapacitás szabta lehetőségek mértékéig - folyamatosan biztosítsa a nehézipari tárca /a Nehézipari Minisztérium és az irányítása alatt álló intézmények/ részére mindazokat a szakmai információkat, amelyek műszaki-gazdasági koncepciók - tehát iparpolitikai és kereskedelmi is - kialakításához, műszaki fejlesztési célkitűzéseik megvalósításához szükségesek. Irodánk feladatát képezte - mint a korábbi években - a tárcán belüli fordítási tevékenység ellátása. Az 1968-as évben az igények bizonyos változásával kellett számolnunk. A gazdaságirányítás reformja, amely mélyreható változást hozott az ipar életében, megváltoztatta az Irodától megkövetelt tájékoztatási tevékenység jellegét is. Egyrészt megnövekedett az esetenkénti igények száma a rendszeresen visszatérő feladatokhoz képest, másrészt a műszaki információk mellett nagyobb szerepet kaptak a gazdasági jellegű kérdések.

Beszámolva Irodánk tevékenységéről, az alábbi tevékenységi körök elemzése látszik célszerűnek.

I. DOKUMENTÁCIÓS ÉS TÁJÉKOZTATÁSI TEVÉKENYSÉG

- I.1 Állandó periodikák
- I.2 Egyedi tájékoztatási szolgáltatások
- I.3 Könyvtári tevékenység
- I.4 KGST információcsere
- I.5 NIM Központi Információs Szolgálat

II. FORDÍTÁSI TEVÉKENYSÉG

III. AZ IRODA GAZDÁLKODÁSI RENDSZERÉNEK ISMERTETÉSE

IV. AZ IRODA MUNKÁJÁNAK TOVÁBBFEJLESZTÉSE TÁRGYÁBAN VÉGZETT VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

I. DOKUMENTÁCIÓS ÉS TÁJÉKOZTATÁSI TEVÉKENYSÉG

I.1 Állandó periodikák

Az 1968-as évben 26 kiadványt összesen 289 számban jelentettünk meg, az éves tervben rögzített ütemezésnek megfelelően. Ezeket a kiadványokat több év óta megszokott rendben és formában publikáljuk, így ismertetésüktől ez alkalommal eltekinthetünk.

Az év során két új kiadványt jelentettünk meg:

a/ Vegyipari technológiák gazdasági szakemberek számára.
/Évi 6 szám/

A piac ismeretének általában és a piackutatásnak megnövekedett a jelentősége, s ez szükségessé tette, hogy a vegyi cikkek piacát - amely ugyszólván a leggyorsabb és legtöbb változásnak van kitéve - az eddiginél megalapozottabban lehessen figyelni és értékelni. A piaccal legközvetlenebb kapcsolatba általában közgazdasági képzetési szakemberek kerülnek, viszont a piaci összefüggések alapját a technológiai összefüggések, így a piaci változások alapját végső soron legfőképp a technológiák fejlődése képezi. Ezért szükséges, hogy a műszaki képzetiséssel nem rendelkező gazdasági szakemberek is megismerjék az alapvető vegyipari technológiákat és azok fejlődését. A technológiák ismerete mellett, a gazdaságos nagyságrend, fajlagos adatok, nyersanyag összefüggések, önköltség, tárolási és szállítási módok, mennyiségi mozgások ismerete szintén szükséges a gazdasági szakemberek munkájához, az egyes fejlesztési variánsok gazdaságosságának megítélésénél. A külkereskedelem és az ipar jobb együttműködését is elősegíti, ha külkereskedelmi dolgozók is megismerik az ipari összefüggések alapjait.

Fenti szempontok tették időszertűvé a korszerű vegyipari technológiákat tartalmazó kiadványsorozat megindítását gazdasági szakemberek számára. A sorozat eddig megjelent füzetei az Etilén, Olefinszármazékok, Propilén, Mesterséges szálasanyagok, fenti célkitűzések megvalósításával máris elnyerték az érdekeltek megalégedését.

b/ Gyógyszeripari tájékoztató. /Évi 6 szám/

A gyógyszeriparban eddig nem jelent meg olyan jellegű tájékoztató, amely a biológiai újonságokról, az új berendezésekről, új készületekről és az új hatóanyagokról informálta volna a szakembereket. A gyógyszeriparban végzett felmérésünk alapján a fenti témákról szóló információk iránt igény mutatkozik. A gyógyszeripar által rendelt fordítások témaköre is alátámasztja az ilyen irányu érdeklődést. A tájékoztatóban az információkat elsősorban tömörítvényes feldolgozásban, továbbá rövid hírek fordítása formájában kívánjuk közölni. Az 1968-as évben kidolgoztuk a kiadvány tématervét, megállapítottuk a feldolgozandó folyóiratok körét.

1.2 Egyedi tájékoztatási szolgáltatások

Hasonlóan az elmúlt évek gyakorlatához, de nagyobb számban végeztünk a beszámolási időszakban irodalomkutatókat. Összesen 90 /a vegyipar, gyógyszeripar, bányaiipar és energiaipar korszerű kérdéseit felölelő/ témakörben folytattunk irodalomkutatókat. A rendeléseknek megfelelően szerepelt ezek között témafigyelés, annotációk, referátumok, bibliográfiák készítése, információk anyagok, hírek feldolgozása. A tárcához tartozó néhány vállalat által készített tématanulmányok szerkesztését, lektorálását is elvégeztük.

Az év során 11 szerkesztett, önálló tanulmányt készítettünk, ezek között szerepelt Ausztria, Japán, Franciaország, Finnország néhez-, illetve vegyiparról készült átfogó tanulmány is.

Az 1968-as év folyamán a NIM főosztályai, illetve a tárca vállalatai nagyon sok megrendelést elégitettük ki, amely részben technológiai, részben gazdasági jellegű tájékoztatók összeállítását jelentette. Ezek a témák példaképpen a következők voltak: Trendek a vegyiparban, Kisvolumenű vegyipari termékek, Poliészterszál, Etilén-oxid származékok, Gumiipari vállalatok mérlegbeszámoló stb. A jelentkező igények felmérése céljából rendszeres kapcsolatot tartottunk a tárca különböző szerveivel /minisztériumi főosztályok, vállalatok, intézetek/ és az egyes iparágak számos szakemberével.

Az egyedi rendelések teljesítésénél a már kialakult módszereket és formákat próbáltuk továbbfejleszteni.

1.3 Műszaki könyvtári tevékenység

1.3.1 NIM Műszaki Könyvtár:

Az Iroda kezelésében működő könyvtár állományfejlesztési munkáját növelte az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatosan rendszeresen megjelenő nagy mennyiségű irodalom, amelynek figyelése, válogatása és megrendelése tervszerűen történt.

1968. évi beszerzés: 1034 kötet könyv, 115 964,10 Ft értékben, amelyből 251 kötet a gazdasági mechanizmussal foglalkozott.

Polyóirat-állományunk fejlesztésénél a főosztályok, illetve az iparágak speciális feladatait vettük figyelembe. 1969-re 649-féle folyóiratot rendeltünk meg.

Az év során befejeztük a főlős könyvállomány jegyzékbe foglalását és a szétküldött jegyzékek alapján jelentkező igényeket maradéktalanul kielégítettük. Emeltük olvasószolgálatunk minőségét, az olvasóteremben elhelyezett tárgyszavas név- és katalógus olyan szolgáltatásunk, amely iránt élénk érdeklődés mutatkozik.

Beiratkozott olvasóink száma: 511 fő, az év során 1367 fő összesen 2775 könyvtári egységet kölcsönzött a könyvtárból.

Az olvasóterem 1968-as kölcsönzési és helybenolvasói forgalma 3756 fő.

A folyóirat-olvasóterembe beérkezett 20 659 folyóiratszám, az olvasóterem folyóirat-forgalma együttesen 22 575 szám.

A könyvtár az év során két kiállítást rendezett, a könyvtár munkatársai résztvettek a hazai vegyipar információs rendszere felmérésére folytatott vizsgálatokban.

A NIM Műszaki Könyvtári Értesítő 5 száma jelent meg 1968-ban, amely 1967-hez képest számszerűleg ugyan oszlokként jelent, viszont a megjelentetett anyaggal kapcsolatban több érdeklődés érkezett be, mint az előző években.

1.3.2 A NIMDOK házi könyvtára:

Ellátta az év folyamán a dokumentációs és tájékoztató tevékenységi egységeket folyóirat- és könyvanyaggal, részben saját beszerzés, részben könyvtárközi kölcsönzés útján.

A munkatársak ellátták saját kiadványaink rendszeres feldolgozását, nyilvántartották az Iroda cserekapcsolatait, megrendelésre témafigyeléseket végeztek.

1.4 KGST információcsere

A KGST tagországok között négy évvel ezelőtt kezdődött meg a félíg publikált szakirodalom terén az információcsere. Egy ilyen irányú kapcsolat felvételét a KGST Tudományos Kutatásokat Koordináló Állandó Bizottsága ajánlotta a többi állandó bizottságnak. Alapgondolata annak a ténynek a felismeréséből ered, hogy a félíg publikált irodalmi termékek bibliográfiai ellenőrzése nemzetközi szinten - természeténél fogva - nehezen megoldható. Ezek az anyagok efemer jellegűek, bizalmasan, illetve félbizalmasan kezelendők, példányszámuk kisebb, mint ami az "üzletszerű" bibliográfiai feltáráshoz, illetve megmunkáláshoz elegendő. A fenti módon jellemezhető anyagok információinak kicserélésére alakult az egyes állandó bizottságok területén a műszaki-tudományos információk cseréje. Anélkül, hogy az idevágó megállapodások precízen szabályoznák, maga a tájékoztatási szakma spontán alakította ki az információcsere hármas funkcióját.

1. Információcsere külföldi intézményekkel

Országokként egy-egy információcsere-központ gyűjti össze saját országában a kiküldendő anyagot és a hivatalos - orosz - nyelvre fordítva küldi meg a többi központnak. A külföldi anyagokat saját országának nyelvén dolgozza fel.

2. Információk terjesztése országon belül

A fenti forgalomban megjelent információk eljuttatása az érdekelt felhasználókhoz.

3. Az információk terjesztése nyomán feltámadt érdeklődések ki-elégítése

Eredeti anyag vagy mikrofilm rendelése, külkereskedelmi ügyletek számára kiegészítő adatok szolgáltatása stb.

Az év folyamán az információcsere mind a szinesfémkohászat, mind a szénbányászat vonalán sikeresen folytatódott. Jóllehet a pusztán számok a dolog természeténél fogva nem tükrözik az információk értékét, mégis némi képet adnak az egyes információk központok koordinációs törekvéseiről, erőfeszítéseiről.

Szénbányászat:

2100 adat szerepelt /850 SZU, 430 NDK, 410 CSSZSZK, 310 MNK anyaga/. Résztvett továbbá a BNK és az LNK.

Kutatási jelentések annotációja:

200 CSSZSZK, 100 MNK, 60 NDK, 60 SZU - együtt mintegy 440 annotáció.

Irodalomkutatás:	150
Vállalati irodalom:	300
Tanulmányuti jelentés:	100
Filmannotáció:	40 /csak a MNK/

Szinesfémkohászat:

620 adat /160 MNK, 130 CSSZSZK, 130 SZU, 90 NDK, a többi BNK és LNK/.

Ezen a területen nagyjából egyenlő arányban oszlik meg az irodalomkutatás, kutatási jelentés, annotáció és a félig publikált irodalom.

A számadatok - mint említettük - nem elegendőek a munka elemzésére. A központok hírt adtak még műszaki-gazdasági mutatókról, tervezett kutatásokról, készülő rendezvényekről, előfizetett folyóiratokról, sőt keleti nyelvekből /kínai, japán/ készült fordításokról is.

Az év folyamán az információcsere hármas funkciója kiegyensúlyozottan érvényesült Irodánknaál, amennyiben megfelelő mennyiségű anyagot gyűjtöttünk, terjesztettünk és néhány fontos esetben elősegítettük azt, hogy az érdeklődők az információhoz /pontosabban: az eredeti anyagokhoz/ hozzájussanak.

Az év folyamán az információcsere mellett számos módszertani problémát oldottunk meg. Így tisztáztuk a kiadványok fejezetcímekre való bontásának rendjét, ezzel együtt az adatok szakkatalógusban való szerepeltetésére alkalmas részletesebb szakrendet, amely a fejezetcímekre való bontással, végül az információkeresés igényeiből adódó jelleg szerinti bontásokkal együtt külön tesauruszt alkot a szén-

bányászat és külön a szinesfémkohászat területén. E tesauruszok szerinti szakozás az ismert uniterm-kártyákon feldolgozott olyan szakatálogust adott, amely több szempontu feltárást biztosít.

Részletesen foglalkoztunk a többféle információs műfaj címleírás-i igényeivel. Minthogy az érintett munkatársak a könyvtártechnika-ban járatosak, így célszerűnek látszott a rendkívül bonyolult, szer-teágazó címleírási szabályok helyett, ezeknek mintegy pótlására, egy példatárat összeállítani, amely egyrészt műfajonként /félíg publi-kált periodikum, félig publikált könyvjellegű kiadvány, irodalomkun-tatás, kutatási jelentés, tanulmányuti jelentés, vállalati irodalom-gyártmányismertető/, másrészt pedig attól függően oszlik fejezetek-re, hogy az anyag eredete Magyarország-e, latin betűs írást használó ország-e, vagy cirill betűs /orosz, bolgár nyelvű/ ország-e.

A csereszolgálat ellátásához beszerzett lyukszalagos automata írógépek használata az alakiságok hosszutávu és logikus betartását követeli meg. A különféle írásmunkáknál szabályzatban kellett rögzí-tenünk az alakiságra vonatkozó alapelveket és ki kellett dolgoznunk megfelelő műszaki előírásokat azok végrehajtására. Az alakiságok messzemenő betartása és ezen a téren a munkatársak rendkívül feyel-mezett munkatechnikájának meghonosítása előfeltétele annak, hogy a fejlesztés során az itt készülő lyukszalagok computer bemeneteként hasznosíthatók legyenek.

A múlt évben alakítottuk ki azt a "konzerv" kártya rendszert is, amely a kétféle /latin betűs, illetve cirill betűs/ levelezés építő-köveit testesíti meg. Egy szöveggyűjteményből választható ki egy-egy levél, ugyeszólván mondatonként. A mondatok kódszámát kell a gépszoba részére megadni, ahol a számnak megfelelő bizonyos kártyákról a szö-veget magyarul, más jelzésű kártyákról pedig oroszul irathatják le-vélpapírra.

A KGST információcserében véleményünk szerint a célszerű fej-lesztés az igényekkel párhuzamosan több területen szükséges. Elsősor-ban a szakterületi, majd a módszerbeli és az eszközbéli fejlesztés jön tekintetbe.

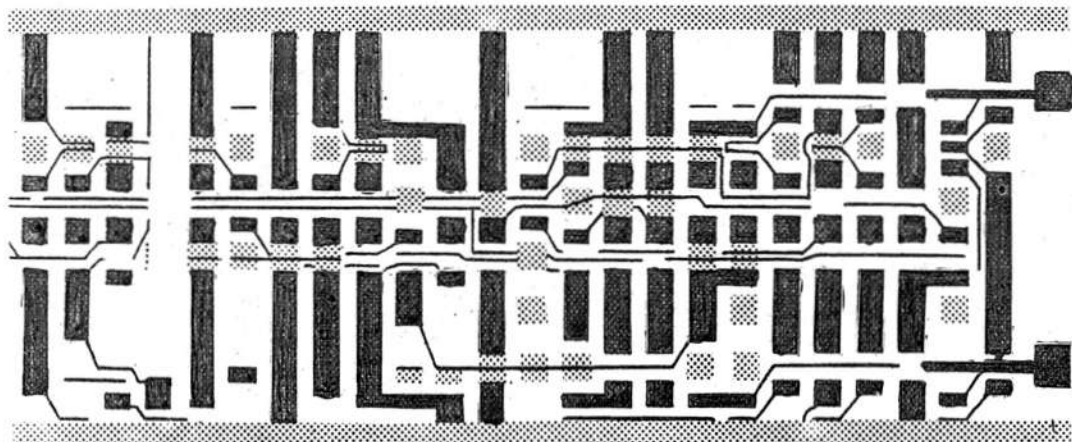
Szakterületi szempontból a kőolaj- és gázipart, valamint a vegy-ipart lehet tekintetbe venni.

Módszertani szempontból számolni kell azzal a körülménnyel, hogy az új gazdasági mechanizmus körülményei között az Iroda is új hely-zetbe, új feladatok elé került, ami az eddig elkülönített funkciók integrálását és egyes modern módszerek még modernebbekkel való felvál-tását is szükségessé teszi. A módszertani feladat célja a modern in-formációtárolás és-visszakeresés itt alkalmazható módszereinek rögzí-tése, ügyrend kidolgozása. Ennek egyes építőkövei már kidolgozottak:

gépírási szabályok
konzerv szövegek
címleírasi példák
szakozási táblázatok.

SZÁMITÁS- TECHNIKA INFORMATIKA SZERVEZÉS

INDEX ÉS BIBLIOGRÁFIA

Az OMKDK új kiadványa

- a szervezéstudomány és szervezéstechnika;
- a számítógép és számítéstechnika;
- a vezetéstudomány és az informatika

könyvtárodalmát ismerteti és a témával foglalkozó folyóiratok jegyzékét közli.

Az OMKDK Könyvtári Igazgatósága több mint 1200 - jelentős részében kereskedelmi forgalomban nem beszerezhető - kiadványt dolgozott fel gépi adatfeldolgozó berendezések igénybevételével, különleges szerkezetű vezérszavas index-rendszerben, 44 fejezetcím alatt szakosítva és szerzői mutatóval ellátva, hogy azokat többféle megközelítésben is megtalálhassák a kiadvány felhasználói.

Ára 70,- Ft

Megrendelhető az OMKDK Kereskedelmi Igazgatóságánál;
Budapest, VIII. Reviczky u.6.

Ezen előzmények után már aktuálissá válik az Iroda és az elektronikus adatfeldolgozás közötti hid megépítése, amelyhez megfelelő kéaderfejlesztési, továbbképzési feladatok megoldása részben megtörtént, részben még megvalósítandó.

Ami az eszközök fejlesztését illeti, itt a célkitűzést az integráció készülő tervének kell alárendelni, de minden esetben az Iroda terveiben csak a lyukszalagtechnika, esetleg mágnesszalag-technika /IBM 700 írógépcsalád/ látszik célszerűnek, ezeknél magasabb fokú gépesítés egyelőre nem. A TRONICTYPER írógépek fejlettebb PROGRAMAT változata, vagy a rohamosan fejlődő technika szupergyors írógépei jönnek tekintetbe, mint közvetlen eszközbeli fejlesztési célkitűzések.

I.5 NIM Központi Információs Szolgálat

A NIMDOK tájékoztatási tevékenységei közé az 1968-as évben egy jellegében és módszerében új tájékoztatási tevékenység lépett: a NIM Központi Információs Szolgálat.

E szolgálat felállításának előzménye a Gazdasági Bizottság 10 170/1966.számú ismert határozata, mely utasította a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek vezetőit, hogy a gazdaságirányítás új rendszerével összhangban szervezzék meg saját információs tevékenységüket.

A Nehézipari Minisztérium a NIM Közgazdasági Főosztály javaslata alapján határozatot hozott a tárca információs rendszeréről és ennek keretében a tárca Központi Információs Szolgálat a NIMDOK szervezetében került felállításra.

E szolgálat fő feladata a statisztikai és számviteli információs rendszeren kívül eső ún. szakmai /műszaki-gazdasági/ információk területén:

a/ a minisztériumi főosztályok közötti információáramlás biztosítása;

b/ a minisztérium és vállalatai közötti információs kapcsolatok erősítése és rendszeressé tétele;

c/ az érdekeltek rendszeres tájékoztatása a tárca területén folytatott információs tevékenységről.

Fenti feladatokat az információs szolgálat a következő tevékenységek révén látja el:

a/ a főosztályokon keletkező információs anyagok /tanulmányok, tervek, koncepciók, összeállítások stb./ központi dokumentumtárba kerülnek. Ezekről az információkról rendszeres tájékoztatókat adunk ki;

b/ a külső szervektől a főosztályokhoz beérkező és ott tárolt információs anyagokat nyilvántartjuk és anyagukból rendszeres tájékoztatókat állítunk össze;

c/ foglalkozunk a minisztérium részére küldendő új rendszerű vállalati beszámolókkal, amelyek a vállalatok működéséről, helyzetéről, fejlesztési elképzeléseiről adnak képet. Megvalósítás alatt áll az ilyen jellegű anyagok tárolásának, nyilvántartásának, feldolgozásának megoldása;

d/ kidolgoztuk a vállalatok rendszeres tájékoztatásának programját a minisztériumi főosztályok anyagai alapján, a minisztérium terveiről, távlati elképzeléseiről, az iparágak helyzetéről, bel- és külföldi megállapodásokról, konjunkturális kérdésekről stb.;

e/ a tárca területén folyó műszaki kutatásokról rendszeresen tájékoztatjuk az érdekelteket;

f/ a tárca minden szerve és gazdasági egysége által folytatott információs tevékenységet központilag nyilvántartjuk, és erről az érdekelteket rendszeresen tájékoztatjuk.

Reméljük, hogy a fentiekben vázolt funkciók működtetésén keresztül a minisztériumi információk áramlása rendszeressé és egyben értékesebbé válik, az információs kapcsolatok a legfelső és az alsó vezetési szintek között az új gazdasági mechanizmus követelményeinek megfelelővé válnak.

II. FORDÍTÁSI TEVÉKENYSÉG

A NIM és a KGST Állandó Kormánybizottságok megrendelésein kívül 179 vállalat, intézmény fordításmegrendelésének tettünk eleget. A megrendelések száma 5887 volt, amely mögött 18 240 tétel teljesítése áll. A megrendelések számának kb. 1/3-át fordításmásolat készítése tette ki. Az Iroda 1968. évi fordítási tevékenységét röviden az alábbi kimutatások jellemezhetik:

A megrendelések ágazatonkénti megoszlása:

KGST Állandó Kormánybizottságok	2488 tétel
Vegyipar	5497 "
Olajbányászat	3384 "
Szénbányászat	1843 "
Villamosenergia	2885 "
Egyéb	2143 "

Ennek megfelelő forintegyenérték: 8 533 789, 81 Ft

A fordítások nyelvenkénti megoszlása:

Oroszról magyarra fordított egyenértékoldal:	68 672
Angolról magyarra " "	45 850
Németről magyarra " "	44 114
Egyéb idegen nyelvről " "	32 638
Összesen:	191 274

Magyarról oroszra fordított egyenértékoldal:	10 183
Magyarról angolra " "	2 400
Magyarról németre " "	4 688
Magyarról egyéb nyelvre " "	1 173
Összesen:	18 444

Idegenről idegen nyelvre fordított egyenértékoldal 802

A másolások oldalszáma összesen: 619 344

A fordításmegrendelések kb. 30-40 %-át készítettük lektorálva és a megrendelések kb. 40 %-át teljesítettük sürgősséggel.

A fordítási munkák átfutási ideje két héttől két hónapig terjedt, attól függően, hogy a kért fordítás OMKDK engedélyköteles volt-e vagy sem, továbbá attól függően, hogy milyen különleges igény-nyel lépett fel a megrendelő /hitelesítés, sürgősség, foto, ábra elkészítése stb./.

A technikai feltételeket vizsgálva elmondhatjuk, hogy fotolaboratóriumunk kapacitása kielégítőnek mutatkozott, a száritásnál jelentkezett szűk keresztmetszet. Esetenként problémát jelentett a megrendelések torlódása, ilyenkor szűknek bizonyult stencilező kapacitásunk is.

A fordításmegrendelések teljesítésében belső és külső fordítói gárda működött közre, a belső fordítók általában az Állandó Kormánybizottságok, a külső fordítók a tárca felügyelete alá tartozó vállalatok megrendeléseit fordították. A fordítói munkahelyek betöltésénél igyekeztünk a szakmai és nyelvi szempontokat egyaránt figyelembe venni. Külső fordítóink 80-85 %-a a nyelvet tudó szakember és csupán 15 % a szakmai képesítés nélküli fordítók száma. A lehetőség határain belül fordítóinkat szakterületüknek megfelelő anyaggal látjuk el.

A fordítási tevékenység ellátása sok esetben műszaki munkát is igényelt, így műszaki osztályunk kapacitásából is lekötött erőket. A műszaki osztály keretében működő fordítási revizori csoport ellenőrző tevékenységével hozzájárult a munka minőségének javulásához, mivel a munkatársak tudták, hogy bár csak szűrőpróbaszerűen, de sor kerül munkájuk ellenőrzésére.

A fordítási tevékenység további fejlesztésének érdekében kidolgozás alatt áll a külső és belső fordítók szakmai továbbképzésének terve.

A minőség javításának érdekében az anyagi ösztönzés terén fokozni kívánjuk a differenciáltság elvét.

Az ügyintézői munka megkönnyítése érdekében tervezzük a munkalapok megváltoztatását, az adminisztrációt, a manuális munka minimálisra szorítását.

III. A NIMDOK GAZDÁLKODÁSI RENDSZERE

Az Iroda gazdálkodási rendjében lényeges változást eredményező új anyagi ösztönzési rendszerre vonatkozó pénzügyminisztériumi irányelvek csak 1968. áprilisában váltak ismertté. Mivel az új szemléletű gazdálkodás megfelelő előkészítést igényelt, az új gazdálkodási rendszer bevezetését Irodánkban csupán az 1968-as év második felére vállaltuk.

Tevékenységünk az első félévben ennek az áttérésnek a zavartalanását kívánta biztosítani. Meg kellett vizsgálni, hogy az új mechanizmus első éve milyen változást eredményez a "megrendelők piacán".

Az 1968-as évben a vállalatok által rendelt forgatás mennyisége csökkent, amelyre nekünk - megfelelő piackutatás eredményeképpen - többreértékesítéssel kellett reagálnunk. Lehetőségünk nyílt azonban tájékoztatási tevékenységünk kibővítésére, amely továbbra is növekvő tendenciát mutat. Piackutatásunk eredményeképpen jutottunk többletbevételhez azáltal, hogy kiadványainkat a tárcán kívül is értékesítettük. 1968. évi nyereségünk fő forrása abból adódott, hogy növeltük a munka intenzitását, feltártuk belső tartalékainkat. Belső fordítói állományunknál szorgalmaztuk a norma feletti teljesítést. A dokumentalisták munkaintenzitását növelve, ennek eredményeképpen csökkenteni tudtuk a külső munkatársak számát és igénybevételeit, amely viszont lehetővé tette az állományon kívüli beralap csökkentését. A rutinszerűen ismétlődő munkafolyamatokat - a lehetőségekhez mérten - gépesítettük. A takarékosági és üzleti szempontokat figyelembe véve irtuk le kiadványaink műveleti, illetve anyagfelhasználási tervét, törekedvén a legmegfelelőbb, korszerűbb kivitelezésre.

Mindezen intézkedések eredményeképpen 1968. második félévében megtermelt nyereségünkben tekintélyes összeghez jutottunk, amely fejlesztési célokra használható fel. A személyi részesedésre fordítható összeg pedig a havi alapbér 8-9 napos átlagának felelt meg. Az összeg 60 %-át lineárisan a bér arányában osztottuk fel, 20 % a termelés közvetlen irányításában való részvétel, 20 % a produktivitás arányában került felosztásra.

IV. VIZSGÁLATOK AZ IRODA MUNKÁJÁNAK TOVÁBBFEJLESZTÉSE TÁRGYÁBAN

Miután az Iroda hosszabb ideig megfelelő szervezeti felépítésben eredményesen működött, a fejlődés és különösen az új mechanizmus támasztotta igények folytán most már célszerűnek látszott a munkaformák szervezését ésszerűsíteni. Ugyanis megnövekedett a feladatok száma, volumene és bonyolultsága, ezzel párhuzamosan növekedett a dolgozók létszáma. Végül az igények jellege is változott, amennyiben az esetenkénti információs igények aránya a rendszeresen visszatérő munkákhoz képest megnövekedett. Ezt a folyamatot a gazdaságirányítás reformja még meg is gyorsította, s várható, hogy a fejlődés ugyanebben az irányban tovább folyik.

Elhatároztuk, hogy a munka ésszerűbbé tétele céljából szervezési koncepciót dolgozunk ki, és pedig szisztematikusan megalapozva, a

modern szervezési módszerek alkalmazásával. A koncepció kialakításának a lépcsői a következők voltak:

a vizsgált terület meghatározása, célmeghatározás;

helyzetfelmérés;

következtetések levonása, teendők, intézkedések meghatározása.

a/ Vizsgálendő területként a tájékoztatási és dokumentációs tevékenységet határoztuk meg. Ugy találtuk, hogy a fejlődésnek e tevékenységre volt döntő hatása, ennél fogva nem képezte vizsgálat tárgyát egyelőre a fordítási tevékenység, de az újonnan felállított központi információs szolgálat sem. A vizsgálat célja az elemzés alapján szükséges intézkedések kidolgozása volt.

b/ A helyzetfelmérés módszere a következő volt:

feldolgoztuk a tevékenységeket szabályozó írott dokumentumokat /mint szervezeti szabályzat, ügyrend, szerződések, megrendelések stb./;

kérdéseket dolgoztunk ki, amelyeket megválaszolás céljából a munkatársak egy részének átadtunk, akik a kérdéseket írásban megválaszolták. Az írásos válaszok átvétele során az azokat kidolgozó munkatársakkal megbeszélést is folytattunk;

elemeztük az Iroda kibocsátott termékeit és azok visszhangját.

A helyzetfelmérés tartalma a következő volt:

az output összetételének elemzése;

a munkafolyamatok elemzése;

a munkaerő- és munkaidő-ráfordítás vizsgálata;

a munkaidő-megosztás helyzetének vizsgálata;

irányítási kérdések vizsgálata.

A felmérést igyekeztünk úgy végezni, hogy ne csak a pillanatnyi helyzetről kapjunk képet, hanem a várható fejlődésre vonatkozólag is tudjunk következtetéseket levonni.

c/ A felmérés után ezt meg is tettük és kidolgoztuk a teendőket.

Véleményünk szerint a tájékoztató tevékenység természetének megítélésakor figyelembe kell venni, hogy az irányítás hagyományos szervezete azon alapul, hogy egy meghatározott munka valamely tevékenységi körön belül rendszeresen ismétlődik. Az így ismétlődő munka nem i-

gényel mélyebb alkotó tevékenységet. A változó témájú és igényű értékelő tájékoztatási tevékenység már inkább alkotómunka jellegű, és csak rosszul sikerülhet az olyan standard egységek nem rugalmas vezetési rendszerének viszonyai között, mint amilyenek azok a gazdasági egységek és központok, ahol szorosan körülhatárolják a tevékenységi és a felelősségi határait.

Abban az esetben, ha bizonyos tevékenységek hosszú időn át ismétlődnek, az említett irányítási rendszernek megvan az indokoltasága. Ilyenkor azonban inkább rutinmunkáról van szó, sem mint alkotómunkáról. Ilyen esetekben az állandóan körülhatárolt tevékenységek és a munkaeljárások szoros szervezése lényegesen meggyorsíthatja a munka elvégzését. Változó tartalmu szellemi alkotómunka esetén a merev szervezet mindenesetre fékezi a megoldás megvalósítását, és teljes bizonyossággal fel lehet tételezni a különféle összeütközések keletkezését rendszerint azért, mert hiányzik a másirányú szakismeret. Igen gyakori az ellentét például a műszaki és gazdasági kérdések, a kereskedelmi és technológiai megoldások területén. Az ilyen jellegű feladatok esetében, amelyek megoldása során több szakma és különböző nyelvek ismeretére van szükség, és ahol tulsúlyban van az alkotómunka a rutinmunka felett, azaz az eredmény újat nyújt, a feltárás szempontjai alapján feltétlenül hasznosabb egy alkalmi munkacsoport /team/ megszervezése.

Megállapítottuk, hogy a kérdést alapvető módon a felelősség és a munka ésszerűbb megosztása útján kell megközelíteni. Az ésszerűbb megosztás úgy értendő, hogy a fejlődés támasztotta követelményekhez kell alkalmazkodni. Különös jelentőséget kell tulajdonítanunk a felelősség ésszerűbb megosztása kérdésének, mert a túl sok feladatért való egyidejű felelősség, lélektani hatásánál fogva, az ehhez kapcsolódó munka arányánál erőteljesebben befolyásolja a munka hatékonyságát. A sok feladatért való egyidejű felelősség az ad hoc igények szaporodásának a következménye.

A tájékoztatási tevékenység tehát a következő két fő területre tagolható:

- a/ periodikus kiadványok és információk;
- b/ ad hoc kiadványok és információk.

E szolgáltatások kibocsátásához jelentős előkészítő és kiegészítő tevékenység szükséges, amelyek közül legnagyobb jelentőségű az információs szolgáltatások forrásának feltárása, tárolása és rendelkezésre bocsátása. Eppen ezért, mivel az ad hoc jellegű információk aránya növekedőben van és a határidők rövidülnek, a forrásgyűjtésnek és az információs anyagok racionális dokumentálásának tovább fokozódik a jelentősége.

Fentiek alapján szervezési koncepciónk a következőkön alapul:

a/ információs szolgáltatásaink meggyorsítása és tökéletesebbé tétele céljából erősíteni kívánjuk az előkészítő jellegű adatgyűjtési és tárolási tevékenységet;

b/ ugyanezen célból kutatni kívánjuk az információs igények mindenkor alakulását;

c/ szisztematikusan fel kívánjuk tárni az igények várható fejlődési tendenciáit;

d/ ésszerűsíteni kívánjuk a munka és a felelősség megosztását, a munkakörülmények fejlesztése és az irányítás megkönnyítése céljából;

e/ az ad hoc jellegű elemző értékelő tevékenységet igénylő munkák irányításával négy önálló felelősséggel felruházott szerkesztőt bízunk meg;

f/ fejleszteni kívánjuk technikai felszereltségünket.

Ugy gondoljuk, hogy mértéktartó és megalapozott intézkedéseinkkel olyan strukturát tudunk kialakítani, amely a fejlődés követelményeinek megfelel és néhány éven keresztül munkatársaink számára nyugodt, stabil munkalehetőségeket teremt. Alapelvünk ugyanis, hogy átszervezést lehetőleg ritkán és csak indokolt esetben hajtunk végre, mert meggyőződésünk, hogy a stabilitás sokkal jobban biztosítja munkatársaink számára a kedvező munkakörülményeket, mint a túl gyakori átszervezés. Ez összeegyeztethető azzal a törekvésünkkel, hogy tevékenységünket gazdasági és műszaki életünk rohamos fejlődésének megfelelően folyamatosan fejlesszük.

S^SS

ARANYOSSY, Á.: Activities of the Office for Technical Documentation and Translation of the Hungarian Ministry of Heavy Industry /NIMDOK/ in 1968

In 1968, too, the main task of NIMDOK was to make available for the Ministry of Heavy Industries all information necessary for technical and economic activities. The reform of economic management affecting industry, has also brought about a change in the character of the information work required from the Office. Within the framework of documentation and information work, two new series of publications were started. The exchange of information with COMECON member states continued successfully. With the increase of demands in this field a corresponding development seems to be necessary along several lines. Consideration should first of all be given to developing the subject fields, and subsequently, the methods and devices. In 1968, another information activity, new both in nature and methodology, was added to the existing activities of NIMDOK: it is the Central Information Service of the Ministry of Heavy Industries, which is responsible for ensuring a flow of information between the individual

departments of the Ministry, and for performing such tasks as strengthening and establishing regular relations as regards information flow between the ministry and its companies, keeping all interested parties up to date on information activities going on within the scope of the ministry.

The Office made over 200 000 pages of translation work of 18 420 items in 1968. As a result of the switch-over to the new system of material incentive, which caused essential changes in the economic system of the Office, a considerable amount of money could be spent on development. In 1968 the number, volume and complexity of tasks showed a strongly upward tendency with a corresponding increase in the number of personnel, too. The number of individual inquiries considerably increased as compared to that of regularly recurring information tasks. All these facts necessitated an investigation into the further development of the Office. After surveying the actual situation and relying on the findings of the survey, it became possible to elaborate further tasks.

S^SS

ARANYOSSY, A: Деятельность NIMDOK за 1968 год

Главной задачей NIMDOK (Бюро технической документации и переводов Министерства тяжелой промышленности) в 1968 году было, как и прежде, обеспечить предприятия и организации, входящие в систему министерства тяжелой промышленности, информацией, необходимыми в их технико-экономической деятельности. Переход к новой системе управления народным хозяйством в промышленности изменил характер информационной деятельности Бюро. В рамках документационных и информационных работ приступили к изданию двух новых серий. Обмен информацией в рамках СЭВ-а успешно проходил. Развитие в этой области должно следовать потребностям. В первую очередь учитывается развитие отрасли вообще, а затем развитие методов и средств. В информационной деятельности NIMDOK в 1968 году появилась по характеру и методу новая информационная деятельность: Центральная информационная служба Министерства тяжелой промышленности. Главная задача этой службы заключается в обеспечении потока информации между главными отделами министерства, усиление и урегулирование информационных связей между министерством и его предприятиями, регулярная информация заинтересованных об информационной деятельности, проводимой по ведомству.

В 1968 году Бюро выполнило по 18 420 заказам более 200 тыс. страниц переводов. Предоставлена возможность расходовать значительные средства на цели развития, в результате перехода к новой системе материального поощрения, которая привела к существенным изменениям в хозяйстве Бюро. В 1968 году увеличилось число задач, возрос их объем, повысилась степень их сложности и наряду с этим были расширены штаты. Доля разовых информационных потребностей увеличилась по сравнению с регулярными работами. Все это вызвало необходимость анализа развития Бюро. После изучения положения на основе важнейших выводов стало возможным разработать необходимые мероприятия.

--X--

ARANYOSSY, Á.: Tätigkeit des Büros für Technische Dokumentation und Übersetzungen des Ministeriums für Schwerindustrie /NIMDOK/ im Jahre 1968

Die Hauptaufgabe von NIMDOK bestand auch im Jahre 1968 in der Besorgung jener Fachinformationen für das Ministerium für Schwerindustrie, welche zur Verrichtung der technisch-wirtschaftlichen Tätigkeit nötig sind. Die Wirtschaftsreform in der Industrie veränderte auch den Charakter der vom Büro geforderten Informationstätigkeit. Im Rahmen der Dokumentations- und Informationsarbeit erschienen zwei neue Publikationsserien. Der im Rahmen des Rates für Gegenseitige Wirtschaftshilfe geführte Informationsaustausch wurde erfolgreich fortgesetzt. In diesem Bereich ist parallel mit den Ansprüchen eine Entwicklung auf mehreren Gebieten erforderlich. In erster Reihe kommt die Entwicklung der Fachgebiete, sodann die der Methoden und Mittel in Betracht.

Zu den Informationstätigkeiten von NIMDOK kam 1968 eine weitere, - in Hinsicht auf Charakter und Methode - neue Informationstätigkeit hinzu: der Zentrale Informationsdienst des Ministeriums für Schwerindustrie. Die Hauptaufgabe dieses Dienstes umfasst die Besorgung der Informationsströmung zwischen den einzelnen ministeriellen Hauptabteilungen, die Stärkung und Regelung der Informationsbeziehungen zwischen dem Ministerium und seinen Unternehmen, die regelmässige Informierung der zuständigen Stellen über die Informationstätigkeit im Geschäftsbereich des Ministeriums.

Das Büro hat 18 420 Übersetzungen - mehr als 200 000 Seiten - in 1968 ausgeführt. Infolge des Übertritts zum neuen finanziellen Anspornsystem, welches im Wirtschaftssystem des Büros zu wesentlichen Änderungen führte, konnte eine beträchtliche Summe für Entwicklungszwecke verwendet werden. Im Jahre 1968 hat sich die Zahl und das Volumen, sowie die Kompliziertheit der Aufgaben erweitert und im Zusammenhang damit der Personalstand auch zugenommen. Der Anteil der einmaligen Informationsansprüche stieg im Verhältnis zu den regelmäßig rekurrierenden Arbeiten an. Diese Tatsachen erforderten die Durchführung einer Untersuchung bezüglich der Weiterentwicklung des Büros. Nach Erörterung der Lage konnten aufgrund der wichtigsten Folgerungen die zukünftigen Aufgaben ausgearbeitet werden.

!!!

KEZÉBE ADJUK A MŰSZAKI VILÁGOT

A MŰSZAKI-GAZDASÁGI
TÁJÉKOZTATÓ
rendszeresen tájékoztatja
a külföldi tapasztalatokról.

MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGI
VEZETŐK!
MÉRNÖKÖK!
KÖZGAZDÁSZOK!

MŰSZAKI FEJLESZTÉS
ÚJ MŰSZAKI-GAZDASÁGI
IRÁNYZATOK
A VEZETÉS SZÍNVONALÁNAK
EMELESE
MŰSZAKI-GAZDASÁGI ADATOK
A VILÁGGAZDASÁGBÓL

Ezt nyújtja
a külföldi szakirodalom
anyagából a

MŰSZAKI-GAZDASÁGI
TÁJÉKOZTATÓ

című információs folyóirat.

MEGRENDELÉS

az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

BUDAPEST,

VIII. Reviczky u. 6.